

คู่มือการปฏิบัติงานติดตามและประเมินผล

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามแนวพระราชดำริฯ ตำบลกำแพง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1. ความสำคัญของการติดตาม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงเสียสละทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ทรงงานหนักเพื่อความเจริญผาสุกของมหาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนในชนบท โดยทรงพระราชทานแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และทรงริเริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานกว่า 5,151 โครงการ โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การเกษตร ประกอบด้วยโครงการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ และโครงการด้านการเกษตร ซึ่งโครงการดังกล่าวมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินงานเพื่อสนองแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งบางโครงการมีลักษณะการบูรณาการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงานการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จในระดับที่ดี แต่ยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาเกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผลและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 - 12 มีภารกิจในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานกว่า 5,151 โครงการ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม แผนแม่บทย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 หมายความว่า 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม โดยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานกว่า 5,151 โครงการ ร่วมกันหลายหน่วยงาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม จึงได้ติดตามและสนับสนุนให้การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีสารสนเทศ สำหรับประกอบการพิจารณา และตัดสินใจปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำการดำเนินงานโครงการบรรลุ ผลสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการติดตาม

เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานโครงการ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค สำหรับปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ

3. ขอบเขตการติดตาม

3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.1.1 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 4 โครงการฟาร์มตัวอย่างตามแนวพระราชดำริฯ ตำบลกำแพง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3.1.2 โครงการร่วมบูรณาการ ศูนย์ประเมินผล กับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 4

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

3.2.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

3.2.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

3.3 ระยะเวลาของข้อมูล

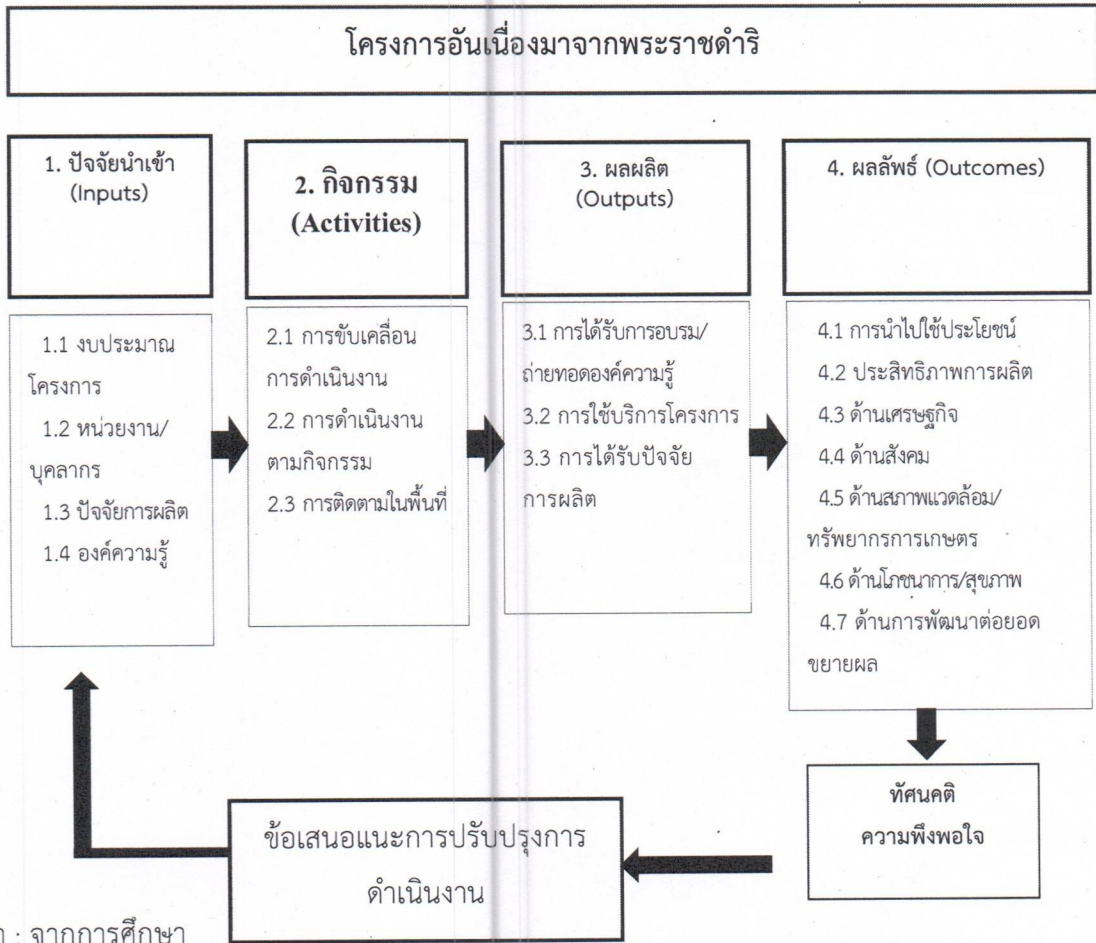
3.3.1 ผลการดำเนินงานโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

3.3.2 ผลลัพธ์ของโครงการ ในปีเพาะปลูก 2566/67

4. วิธีการติดตาม

4.1 รูปแบบของการติดตาม เป็นการประยุกต์ใช้รูปแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจน ที่สามารถนำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการ การจัดกิจกรรมต่างๆ และผลงานที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

4.2 กรอบแนวคิดในการติดตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ดังนี้

ที่มา : จากการศึกษา

กรอบแนวคิดในการติดตามโครงการ

4.3 แผนของการติดตาม เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่โครงการกำหนดไว้ รวมทั้งเป็นการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ เป็นต้น

4.4 การรวบรวมข้อมูล

4.4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการติดตามประเมินผลโครงการฯ เป็นการติดตามผลการดำเนินงานและการพัฒนา โดยศูนย์ประเมินผล และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 4 จากผู้เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ซึ่งในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้กำหนดเป็นคำถามปิด (Closed - end - Questions) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเฉพาะคำตอบที่ต้องการ และคำถามเปิด (Opened - end - Questions) ซึ่งเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ

4.4.2 แหล่งข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโครงการ ตามหลักทางวิชาการ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโครงการ รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานฯ ของแต่ละหน่วยงาน และข้อมูลจากเอกสารรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) จากการนำข้อมูลที่เป็นตัวเลขมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายประกอบค่าตัวแปรต่างๆ ซึ่งแสดงด้วยค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าผลรวม เพื่อนำเสนอรายงานเป็นคำอธิบายประกอบตารางข้อมูล

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ โดยสรุปข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด คำอธิบายประเด็น ปัญหา ข้อเสนอแนะ และทัศนคติ จัดเป็นกลุ่ม หมวดหมู่ การให้คะแนน ความเห็น ความพึงพอใจ จากคะแนนเต็ม 5 โดย 1 = น้อยที่สุด เพิ่มไปจนถึง 5 = มากที่สุด โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale แบ่งช่วงของคะแนน ออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จากนั้นคำนวณคะแนนของความคิดเห็นในแต่ละระดับ และจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด

คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด

จำนวนระดับ คือ ระดับการวัดที่กำหนดไว้

ค่าที่คำนวณได้จากสูตรด้านบน เช่น กรณี 5 ระดับ จะได้ช่วงคะแนนเท่ากับ $(5 - 1)/5 = 0.80$ นำค่าช่วงคะแนนดังกล่าวไปกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนน	การแปลผล
1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	เห็นด้วยน้อย
2.61 - 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
3.41 - 4.20	เห็นด้วยมาก
4.21 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

4.5.2 การวัดร้อยละความสำเร็จของโครงการ

วัดรายตัวชี้วัดของโครงการ เทียบกับเกณฑ์การติดตาม ผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์การติดตามที่กำหนดไว้ และนับจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเทียบกับจำนวนตัวชี้วัดทั้งหมดคิดเป็นค่าร้อยละความสำเร็จของโครงการ ดังนี้

ตัวชี้วัด	(ตัวอย่าง)		
	เกณฑ์การติดตาม	ผลการติดตาม	ผ่าน/ไม่ผ่าน
1. ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าใช้บริการโครงการฯ	ร้อยละ 80	ร้อยละ 90	ผ่าน
2. ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการอบรมด้านต่างๆ	ร้อยละ 80	ร้อยละ 85	ผ่าน
3. ระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อความรู้ที่ได้รับ	ระดับมากขึ้นไป	ระดับมากที่สุด (4.50)	ผ่าน
4. ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต	ร้อยละ 80	ร้อยละ 75	ไม่ผ่าน
5. ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุน	ระดับมากขึ้นไป	ระดับมากที่สุด (4.80)	ผ่าน
ภาพรวมผลการติดตาม	4/5 x 100 = 80 โครงการประสบความสำเร็จที่ร้อยละ 80		

5. ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (output) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (outcome)

5.1 ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (output)

รายงานการติดตามผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (outcome)

ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบผลการติดตามฯ และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง หรือวางแผนการดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

6. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (1 ตุลาคม 2566 - 30 กันยายน 2567)

7. แผนปฏิบัติงานการติดตาม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานการติดตามโครงการพระราชดำริ ดังนี้

แผนปฏิบัติงานการติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรม	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
1) ศึกษารายละเอียดโครงการ	ก.ย. 66	ศปผ./สศท. 1 - 12
2) จัดทำรูปแบบ กำหนดกรอบ ประเด็น ตัวชี้วัด Template และแบบรายงานผล	ก.ย. - ต.ค. 66	ศปผ.
3) จัดประชุม Zoom Meeting ชี้แจงแนวทางการติดตามโครงการ	27 พ.ย. 66	ศปผ./สศท. 1 - 12
4) ทหารีประเด็นตัวชี้วัด เกณฑ์การติดตามกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	28 พ.ย. - 13 ธ.ค. 66	ศปผ./สศท. 1 - 12
5) ส่งประเด็น ตัวชี้วัด เกณฑ์การติดตามให้ ศปผ. เพื่อรวบรวมและจัดทำคู่มือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฯ (ฉบับสมบูรณ์)	ภายในวันที่ 15 ธ.ค. 66	สศท. 1 - 12
6) สสำรวจข้อมูล	25 ธ.ค. 66 - 10 มี.ค. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12
7) ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	1 ก.พ. - 15 มี.ค. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12
8) จัดทำรายงานสรุปผลการติดตามโครงการ และ Template	1 - 30 มี.ค. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12
9) ส่งสรุปรายงาน และ Template Infographic ให้ ศปผ.	5 เม.ย. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12
10) ตรวจสอบเอกสารสรุปรายงาน/Template Infographic ปรับแก้ไขให้ครบถ้วนสมบูรณ์	6 เม.ย. - 30 มิ.ย. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12
11) ชักซ้อมการนำเสนอในงานสัมมนา	ก.ค. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12
12) จัดสัมมนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ส.ค. 67	ศปผ./สศท. 1 - 12

8. งบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ในการติดตามรวม 30,000 บาท

9. หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์ประเมินผล และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 4

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (ผลสัมฤทธิ์)

โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑. ผู้รับผิดชอบโครงการ ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินการติดตามโครงการ วัตถุประสงค์ วิธีการบันทึกข้อมูล และสรุปผลการติดตาม
๒. พื้นที่เป้าหมาย เลือกจุดเป้าหมายติดตามประเมินผลให้ครอบคลุมพื้นที่การดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย
๓. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
  - ๓.๑ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด
  - ๓.๒ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ/ผู้จัดการโครงการ
๔. วิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด
๕. การตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้องของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ว่ามีความครบถ้วนถูกต้องและกรณีไม่ครบถ้วนส่งดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องและดำเนินการขั้นตอนต่อไป
๖. การบันทึกข้อมูล โดยวิธีการบันทึกข้อมูลลงตาราง Tab หรือ Google Form
๗. การส่งรายงานผล จัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการติดตามและประเมินผล พร้อมทั้งตาราง Tab ไปยังส่วนกลาง เพื่อประมวลผลภาพรวมระดับประเทศ

แผนการปฏิบัติงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม	๒๕๖๖			๒๕๖๗									
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
๑. จัดคลินิกเกษตร													
๒. ติดตามโครงการ													
๒.๑) เตรียมงานและวางแผน	←→												
๒.๒) สํารวจจัดเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง			←→										
๒.๓) บันทึกข้อมูล						←→							
๒.๔) วิเคราะห์ข้อมูล						←→							
๒.๕) จัดทำรายงานผลการศึกษ													
- ส่งตารางบันทึกข้อมูล ให้ ศปผ.						←→							
- ส่งรายงานให้ ศปผ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง							←→						